

Vlaams
Parlement

ingediend op **54** (2014-2015) – Nr. 2
23 maart 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Vera Jans en Tine van der Vloet

over het verslag van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Jo Vandeurzen

**over het Vlaams beleid voor personen
met een beperking: invoering van
het decreet Persoonsvolgende Financiering**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen.

Vaste leden:

de dames Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, de heren Lorin Parys, Peter Persyn, mevrouw Tine van der Vloet;

de dames Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

de dames Freya Saeys, Martine Taelman;

mevrouw Freya Van den Bossche, de heer Bart Van Malderen;

mevrouw Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

de heer Björn Anseeuw, de dames Vera Celis, Cathy Coudyser, de heer Koen Daniëls,

de dames Ingeborg De Meulemeester, Manuela Van Werde;

mevrouw Sonja Claes, de heer Dirk de Kort, de dames Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;

de heer Jo De Ro, mevrouw Emmily Talpe;

de heren Jan Bertels, Renaat Landuyt;

mevrouw Elisabeth Meuleman.

Documenten in het dossier:

54 (2014-2015) – Nr. 1: Verslag Persoonsvolgende Financiering

INHOUD

1. Toelichting door de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgesondheid en Gezin	4
2. Bespreking	6
Gebruikte afkortingen	15

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak op 10 maart 2015 het verslag Persoonsvolgende Financiering over het Vlaams beleid voor personen met een beperking: invoering van het decreet Persoonsvolgende Financiering.

1. Toelichting door de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Minister *Jo Vandeurzen* verwijst naar het VN-verdrag inzake de Rechten voor Personen met een Handicap, dat een collectieve verantwoordelijkheid is voor het federale niveau en voor de gemeenschappen. Binnen Vlaanderen is het een verantwoordelijkheid voor alle beleidsdomeinen. In dat kader past het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap (hierna: het decreet van 25 april 2014).

Dat decreet van 25 april 2014 is gebaseerd op het model van de vijf concentrische cirkels van ondersteuning en zorg voor personen met een handicap. Deze cirkels zijn: de persoon zelf, zijn familie en vrienden, informele contacten, de reguliere zorg- en hulpverlening en ten slotte de gespecialiseerde zorg- en dienstverlening. Het is niet de bedoeling dat een persoon met een handicap pas een volgende cirkel kan aanspreken wanneer de vorige is uitgeput. Deze cirkels moeten elkaar in tegendeel versterken. Elk van die cirkels moet toegankelijk worden en moet de nodige steun en waardering krijgen, zodat de inclusieve samenleving of de participatiesamenleving gerealiseerd wordt.

Het decreet van 25 april 2014 impliceert dat de middelen op een fundamenteel andere manier worden toegekend. De conceptnota 'Perspectief 2020. Nieuw ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap' van 17 februari 2011 (hierna: Perspectief 2020) (*Parl.St.* VI.Parl. 2009-10, nr. 632/1) moet een groeipad in het budget onderbouwen. In uitvoering van het decreet heeft de huidige Vlaamse Regering een meerjarenbudget van 330 miljoen euro ingediend in het Vlaams Parlement.

Vlaanderen telt 42.000 mensen met een beperking die een of andere vorm van ondersteuning ontvangen van het VAPH. Daarvan gebruiken er ongeveer 2800 een PAB. De zorgregierapporten tonen aan dat er ongeveer 20.340 volwassenen of minderjarigen zijn met een actieve zorgvraag. Voor de minderjarigen is dat geïntegreerd in de werking van de intersectorale toegangspoort van de integrale jeugdhulp. Meer dan een derde van deze mensen krijgt al een of andere vorm van ondersteuning van een door het VAPH erkende voorziening of dienst.

Het decreet van 25 april 2014 introduceert de zorggarantie. Het gaat om een basisondersteuningsbudget waarop de persoon met een erkende handicap en een vastgestelde ondersteuningsnood recht heeft. Dat zal uitbetaald worden door de zorgverzekering. Om de ambitie van het basisondersteuningsbudget te kunnen realiseren, acht de Vlaamse Regering een budget van 300 euro per maand noodzakelijk. Het gaat om een forfait. Er hoeft geen verantwoording te worden afgelegd over de besteding van dat budget. Het bedrag hoeft niet uitsluitend besteed te worden aan handicapspecifieke diensten. Het kan ook gebruikt worden voor niet-medische kosten, zoals opvang en begeleiding. Het is ook de bedoeling om een deel van het handicapspecifieke aanbod rechtstreeks toegankelijk te maken zonder lange procedures. Dat moet ook een plaats krijgen in de budgettabel.

Op trap 2 gaat het om intensieve, frequente en erg gespecialiseerde ondersteuning. Dat veronderstelt een erkenning door het VAPH als persoon met een handicap en een ondersteuningsplan. De diensten Ondersteuningsplan kunnen

helpen bij de opmaak van dat plan. Na een inschaling van de zorgzwaarte zal dat ondersteuningsplan worden omgezet in een budget. Ofwel kan de persoon met een beperking daar zelf mee aan de slag en moet hij het gebruik van dat bedrag verantwoorden. Ofwel kan hij een voucher krijgen waarmee hij in contact treedt met een aanbieder om de ondersteuning te organiseren. Beide systemen zijn ook combineerbaar. Wie recht heeft op een basisondersteuningsbudget kan ook vragen om in aanmerking te komen voor trap 2. Dat wordt juridisch onderbouwd in een besluit van de Vlaamse Regering.

Om de paradigmashift te realiseren, moeten er heel wat randvoorwaarden vervuld zijn. Een daarvan is regelluwte, die meer mogelijkheden biedt voor de sociale ondernemer. De voorbije jaren zijn er al belangrijke stappen in die richting gezet met de oprichting van de multifunctionele centra en het flexibel aanbod meerderjarigen. Thans komt het erop aan toegankelijker zorg en ondersteuning op maat te realiseren.

In de regeerperiode 2009-2014 heeft de taskforce het groeipad berekend. Op basis van de hoogste categorieën van de integratietegemoetkoming en van de verhoogde kinderbijslag, zullen er in 2020 ongeveer 50.000 mensen voldoen aan de criteria voor trap 2. Deze mensen hebben nood aan intensieve of langdurige ondersteuning. Op basis van de criteria van het basisondersteuningsbudget, gaat het potentieel om 70.000 gerechtigden.

Het budget van 330 miljoen euro zal mogelijk niet volstaan om alle noden te lenigen. Bij de verdeling is geprobeerd om rekening te houden met de opmerkingen van de verschillende stakeholders. Een belangrijke vraag was om in de eerste fase niet te veel nadruk te leggen op het basisondersteuningsbudget ten nadele van trap 2. Het effect van het basisondersteuningsbudget is namelijk nog niet bekend. Uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering besloten om voor trap 1 132 miljoen euro uit te trekken en voor trap 2 198 miljoen euro. Deze Vlaamse Regering stelt in elk geval een groter bedrag ter beschikking dan de vorige.

132 miljoen euro volstaat niet om aan 70.000 mensen een basisondersteuningsbudget toe te kennen. De introductie van het basisondersteuningsbudget zal daarom geleidelijk moeten verlopen. De toekenning zal gebeuren op basis van generieke groepen, en niet aan de hand van een prioritering op casusniveau. Met het basisondersteuningsbudget wil de Vlaamse Regering twee inhaaloperaties uitvoeren. In de tweede helft van 2016 voor volwassenen met een PEC-ticket voor zorg of een PAB, die al langer te kennen hebben gegeven dat de ondersteuningsnood groter is dan wat de eerste cirkels kunnen dragen, maar die nog niet gebruikmaken van het VAPH-aanbod. Deze mensen staan ook geregistreerd op de CRZ. In 2017 volgt een inhaaloperatie voor de minderjarigen met een PEC-ticket en een erkende en actuele ondersteuningsnood bij de CRZ of bij de intersectorale toegangspoort. Dat aantal wordt op 4000 geraamd.

Na die inhaaloperaties zal het basisondersteuningsbudget op een systematischer manier worden uitgerold. Dan kan werk worden gemaakt van een automatische toekenning aan minderjarige personen met een handicap en een ondersteuningsnood. Over het algemeen gaat het om kinderen en jongeren die opgroeien in het eigen gezin. Als de draagkracht van het gezin onder druk komt te staan door de ondersteuningsnood van een van de kinderen, kan het basisondersteuningsbudget voor verlichting zorgen en kan het institutionalisering vermijden of uitstellen. Als jonge kinderen in aanmerking komen voor een basisondersteuningsbudget, kunnen de ouders geleidelijk ontdekken hoe ze de zorg kunnen organiseren, met behulp van de mogelijkheden in de eerste vier cirkels.

Ook de 21- tot 25-jarigen die op de leeftijd van 21 jaar een verhoogde kinderbijslag ontvangen van meer dan twaalf punten en die erkend zijn als

rechthebbende op een integratietegemoetkoming van de categorie 3 of hoger, worden meegenomen. Voor deze groep kan het basisondersteuningsbudget helpen om een naadloze overgang naar meerderjarigheid mogelijk te maken. Thans verlaten ze het multifunctionele centrum vaak zonder enig perspectief. Op dat ogenblik zijn de ouders vaak nog gezond en energiek en kunnen ze nog een deel van de zorg opnemen met de hulp van reguliere diensten. Wellicht kan het basisondersteuningsbudget helpen om de zorg rond te krijgen, eventueel door het poolen van de middelen door meerdere ouders.

De effecten van het basisondersteuningsbudget zullen in 2017 of 2018 worden geëvalueerd. Voor een gevalideerde wetenschappelijke analyse is er meer tijd nodig. Na de evaluatie zal in 2019 de verdeling in trap 1 tussen het basisondersteuningsbudget en de rechtstreeks toegankelijke zorg worden vastgesteld. Bij een positieve evaluatie kan er aan de volwassenen met een handicap en een ondersteuningsnood (bijvoorbeeld de categorieën 4 en 5 van de integratietegemoetkoming) een basisondersteuningsbudget worden toegekend.

Indien de ondersteuningsnood de draagwijdte van het forfaitaire budget overschrijdt, kan de persoon met een beperking toegang vragen tot intensievere of frequentere handicapspecifieke zorg. Dan wordt er een ondersteuningsplan gemaakt op maat van de persoon. Dat kan leiden tot een persoonsvolgend budget, dat cash opgenomen kan worden, in de vorm van een voucher of een combinatie van beide. De hoogte van dat bedrag wordt bepaald op basis van de zorgzwaarte. Er moeten nog budgethoogtes en budgetcategorieën worden vastgesteld, waardoor thans nog geen precieze informatie beschikbaar is over de gemiddelde budgethoogte en over het aantal mensen dat geholpen kan worden. De voorlopige indicaties van de taskforce vertrekken van een gemiddelde jaarlijkse prijs van 40.000 euro per persoon met een handicap. Deze prijs is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van een gesubsidieerde plaats vandaag. Met het begrote budget van 198 miljoen euro krijgen 5000 mensen toegang tot de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. Opgeteld bij de 42.634 personen die thans al gebruikmaken van de diensten van het VAPH, rekening houdend met de uitstroom die nog niet in de cijfers vervat zit en met de efficiëntiewinst die zal worden geboekt, zal men in 2019 het vooropgestelde cijfer van 50.000 benaderen. Efficiëntiewinst zal bijkomende groei mogelijk maken. Wellicht is nog een aantal voorafnames nodig om de capaciteitsuitbreiding te realiseren, bijvoorbeeld voor de opmaak van de ondersteuningsplannen, voor de objectivering van de zorgnood en voor de inschaling.

2. Bespreking

Mevrouw *Elke Van den Brandt* zal het actualiteitsdebat over het basisondersteuningsbudget voor personen met een handicap (*Hand. VI.Parl. 2014-15, nr. 25*) niet overdoen. Ze zal de voornaamste kritiek van Groen herhalen en een aantal bijkomende vragen stellen.

Groen is geen voorstander van het tweetrapssysteem. De overheid moet voor iedereen zorg op maat garanderen. Het doel is dat iedere burger naar school kan gaan, werken, wonen, relaties opbouwen, een gezin stichten en een eigen leven opbouwen, midden in de samenleving, en dat hij niet noodgedwongen hulp moet blijven vragen. Het is niet de bedoeling dat er voldoende instellingen zijn waar alle personen met een beperking kunnen verblijven. Het is de bedoeling dat iedereen volwaardig deel kan uitmaken van de maatschappij. Iedereen staat achter deze doelstelling van het VN-verdrag.

Voor de ene persoon met een beperking is het echter gemakkelijker om deel te nemen aan de maatschappij dan voor de andere. Het is niet de verantwoordelijkheid van die persoon of van zijn omgeving om dat waar te maken. Het is de

verantwoordelijkheid van de maatschappij. Inclusie impliceert dat wordt onderzocht welke drempels er zijn om die te kunnen wegwerken. Dat vergt een systeem op maat, afhankelijk van de noden van de persoon en van zijn levenstraject. Het gaat om een recht, maar momenteel slaagt de maatschappij er echter niet in om dat recht waar te maken. Dat is een fundamenteel probleem.

De eerste trap impliceert dat een hele groep mensen een basisondersteuningsbudget zal krijgen. Dat is echter geen logisch systeem. Sommige mensen zullen dat bedrag niet nodig hebben en voor anderen zal het te weinig zijn om zelf de regie van hun leven in handen te nemen. Omdat dit systeem decretaal is goedgekeurd, moet iedereen aanvaarden dat het wordt uitgevoerd. Deze discussie gaat over de uitvoering.

De minister vertrekt van de analyse van de taskforce. In principe komen 70.000 mensen in aanmerking voor het basisondersteuningsbudget en 50.000 voor de handicapspecifieke zorg in trap 2. Hoewel dat laatste getal een onderschatting is, zal mevrouw Elke Van den Brandt zich baseren op deze analyse. In de plenaire vergadering heeft ze al opgemerkt dat er een half miljard euro tekort is om deze doelstelling waar te maken. De minister heeft dat cijfer toen niet betwist. Sommige mensen krijgen niet waar ze recht op hebben omdat er een budgettaire tekort is. Groen is van oordeel dat het engagement van Perspectief 2020 om zorggarantie te bieden voor iedereen, waargemaakt moet worden.

Zelfs bij de verdeling van de schaarste wordt er een heel onlogische keuze gemaakt. De stakeholders vragen voorrang te verlenen aan de mensen met de zwaarste noden. Dat betekent dat beter wordt gewacht met het basisondersteuningsbudget om prioritair te zorgen voor de noodzakelijke handicapspecifieke zorg, die gemiddeld 40.000 euro zou kosten. Voortaan krijgen mensen die nood hebben aan handicapspecifieke zorg echter een basisondersteuningsbudget. De manier waarop het systeem wordt uitgerold, is eigenlijk in strijd met het decreet van 25 april 2014.

De paradigmashift van een aanbodgestuurd naar een vraaggestuurd systeem had twintig jaar geleden al moeten gebeuren. Ondanks de paradigmashift blijft de schaarste. Het beleid maakt geen keuzes en wil iedereen een beetje geven. De internationaal erkende rechten van personen met een handicap zijn nog onvoldoende gedragen. Het beleidsdomein Onderwijs zou nooit aanvaarden dat sommige kinderen bij voorrang naar school gaan en anderen moeten wachten.

Er staan meer mensen op een wachtlijst voor een PAB dan er budgethouders zijn. Het PAB blijft ook binnen het nieuwe decreet mogelijk, maar misschien wordt de toegang tot dat systeem moeilijker. Zullen budgethouders nog altijd hun assistent vrij kunnen kiezen? Onlangs werd namelijk bekendgemaakt dat ook jobstudenten in aanmerking kunnen komen. Er zal ook discussie nodig zijn over de cao en de arbeidsvoorwaarden van die persoonlijke assistenten.

Sommige mensen die in aanmerking komen voor een basisondersteuningsbudget, krijgen al een uitkering van 130 euro per maand van de zorgverzekering. Komt het basisondersteuningsbudget in de plaats van die 130 euro of komt het er bovenop?

Inclusie is een gedeelde verantwoordelijkheid van de verschillende beleidsdomeinen. Toch dient de minister van Welzijn de andere ministers op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Ook het VAPH heeft daar een rol in te spelen. Scholen die aan inclusie willen doen, worden bijvoorbeeld te weinig ondersteund en omkaderd. Dat is niet alleen een opdracht voor de minister van Onderwijs. Het VAPH moet voldoende werk maken van de ondersteuningsvragen in het kader van het inclusieve onderwijs.

Mevrouw *Freya Saeys* is van oordeel dat de Vlaamse Regering het probleem van de wachtlijsten ernstig neemt. Ze heeft aanzienlijk meer middelen uitgetrokken voor het beleid voor personen met een handicap dan de vorige regering. Zestig percent van die middelen zal worden gebruikt voor trap 2. Open Vld vindt het een correcte keuze om het gros van de middelen voor uitbreiding in te zetten voor de personen met een handicap met de grootste ondersteuningsnood, die vaak de zorg van het eigen netwerk al hebben uitgeput. Gelet op de budgettaire moeilijke tijden mag de overheid trots zijn op deze aanpak. De meerderheid wil de wachtlijsten op een betekenisvolle wijze inkorten. Ze moet echter bescheiden blijven, want deze problematiek zal ook in deze regeerperiode niet opgelost raken.

Open Vld heeft het decreet van 25 april 2014 niet gesteund vanwege een gebrek aan vertrouwen in het effect van het basisondersteuningsbudget. Thans zal Open Vld zich houden aan het regeerakkoord waarin is overeengekomen dit decreet uit te voeren. Ze zal haar bezorgdheden echter blijven bewaken. Ze stelt vast dat in de gefaseerde uitrol van het basisondersteuningsbudget de vergoeding het eerst wordt toegekend aan de groep van personen met een handicap met de grootste ondersteuningsnood, die nog geen recht heeft op een persoonsvolgend budget. Open Vld beseft dat dit voor veel personen met een handicap niet de beste oplossing is. Ze hoopt dat dit bedrag voor sommigen een betekenisvolle ondersteuning kan bieden.

Het is de bedoeling om het basisondersteuningsbudget te evalueren. Een belangrijke vraag daarbij is in welke mate het basisondersteuningsbudget bijdraagt tot de integratie van de persoon met een handicap. Het inkomen van de personen met een handicap is een federale verantwoordelijkheid. Het is niet de rol van de Vlaamse overheid om voor een bijkomend inkomen te zorgen. Vlaanderen moet zorgen voor ondersteuning bij de integratie van personen met een handicap in de maatschappij en voor ondersteuning van de mantelzorger. De doorstroming van personen met een zware ondersteuningsnood van het basisondersteuningsbudget naar het persoonsvolgend budget is voor haar fractie een determinerend element. Ondanks de budgettaire inspanningen blijven de middelen voor het persoonsvolgend budget echter beperkt.

Open Vld onderschrijft de vermaatschappelijking van de zorg, maar vraagt zorgvuldig te waken over een aantal evenwichten. Vooreerst het evenwicht tussen verantwoordelijkheid opnemen en draagkracht. Mantelzorg opnemen is fysiek en psychisch een zware opdracht. Om dat op termijn vol te houden is een professionele omkadering nodig die betaalbaar is voor de gezinnen. Minister Vandeurzen wil dat uitwerken bij de diensten voor gezinshulp. Er is ook het evenwicht tussen de vermaatschappelijking van de zorg en de doorstroming naar de handicapspecifieke zorg. Een doorstroming van het basisondersteuningsbudget naar het persoonsvolgend budget moet mogelijk zijn, ook al is er een mantelzorger. Op dit ogenblik wijst de regionale prioriteitencommissie de aanvraag voor een persoonsvolgend budget vaak af als er een netwerk is, ook al is het uitgeput. Verder is er het evenwicht tussen de vermaatschappelijking van de zorg en de vrije keuze van de persoon met een handicap. Het is goed dat bij het opstellen van een ondersteuningsplan wordt nagegaan wie welke taak kan opnemen. Het mag echter niet gaan om gedwongen zorg, want dat leidt tot spanningen. Er is in Vlaanderen veel bereidheid tot mantelzorg. Het is belangrijk om die te benutten en realistisch te omkaderen. Er moet ook respect zijn voor diegene die de zorg voor zijn naasten niet kan of wil opnemen.

In deze regeerperiode zullen er nog steeds prioriteiten moeten worden gesteld. In dat verband pleit ze voor een meer uniforme werkwijze die kan zorgen voor een groter draagvlak bij de personen met een handicap en hun mantelzorgers.

Onafhankelijk Leven heeft daartoe al een voorstel geformuleerd. Alle opties moeten met een open geest worden bekeken.

Werken met een persoonsvolgend budget betekent een omwenteling voor de personen met een handicap. Wie een cashbudget krijgt, zal dat, zoals de budgethouders van een PAB, zelf beheren. Ook de mensen die willen gebruikmaken van de dienstverlening van voorzieningen, zullen met hun budget de regie van de zorg meer in eigen handen kunnen nemen. Ze zullen met de voorzieningen moeten onderhandelen over de diensten, de tijdstippen en de prijs. Op die manier kunnen de gebruikers ook mee sturing geven aan het aanbod van de voorzieningen. Om dat proces tot een goed einde te brengen is er ondersteuning nodig. De decretaal bepaalde bijstandsorganisaties zullen voldoende sterk moeten zijn om dat waar te maken.

Werken met een persoonsvolgend budget zal ook voor de voorzieningen een omwenteling betekenen. Veel voorzieningen zien in deze nieuwe werkwijze opportuniteiten om efficiënter te werken. Door meer zorg op maat te verstrekken hopen ze meer mensen te kunnen begeleiden. De mogelijkheid om personeelspunten om te zetten in werkingsmiddelen is een goed instrument. De spreekster hoopt dat men op de ingeslagen weg kan verdergaan. Ook hier is een goed evenwicht tussen meer vrijheid, goede kwaliteit en zorg op maat van de gebruiker een doelstelling.

Het uitgangspunt is dat een aantal personen met een handicap, meerderjarigen en minderjarigen, zal overstappen van een dienstverlening in de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp naar een basisondersteuningsbudget. Mevrouw Freya Saeys wil weten hoe groot die groep wordt ingeschat. Men denkt meer specifiek aan personen met een handicap die gebruikmaken van thuisbegeleiding: ongeveer 7000 volwassenen en 536 minderjarigen die wachten op thuisbegeleiding.

Bij het realiseren van sociaal ondernemerschap wordt er gerekend op efficiëntiewinsten. Het is namelijk de bedoeling dat de sector ten volle inzet op het handicapspecifieke zorgaanbod en de andere opdrachten uitbesteedt. De nota acht 10 percent groei mogelijk in vergelijking met 2014. Hoeveel extra mensen kunnen er daardoor worden geholpen binnen de handicapspecifieke zorg? Hebben die efficiëntiewinsten ook een effect op de gemiddelde kostprijs van 40.000 euro?

De nota stelt dat de ondersteuning vanuit de eerste vier cirkels nog kan worden gecontinueerd in trap 2 indien de cliënt dat wenst. Om de continuïteit tussen trap 1 en trap 2 te garanderen moet er volgens de taskforce slechts een minimale verantwoording worden afgelegd voor een beperkt gedeelte van het persoonsvolgend budget. Hoe groot is dit gedeelte? Hoe verhoudt deze bepaling zich tegenover de stelling dat het budget uit trap 2 ook kan worden ingezet om ondersteuning buiten cirkel 5 te organiseren?

Het zorgzwaarte-instrument voor minderjarigen zal gevalideerd worden in 2016. Welke timing zal er daarbij worden gehanteerd?

Mevrouw Vera Jans brengt in herinnering dat haar partij erop aandringt dat de uitbreiding van de middelen voor het basisondersteuningsbudget gepaard gaat met een uitbreiding van de rechtstreeks toegankelijke hulp. Dat is belangrijk om de inclusieve samenleving mogelijk te maken. Haar fractie is ervan overtuigd dat het basisondersteuningsbudget het gezin en het netwerk ten goede kan komen. Personen met een handicap kunnen dat bedrag namelijk gebruiken voor gezins- of poetshulp, of voor enkele dagen kortverblijf. Het is belangrijk om de regie te geven aan de persoon met een handicap en om na te gaan welke effecten dat heeft. Elke wijziging roept natuurlijk weerstand op. Er wordt veel gevraagd van

de budgethouders en van de mensen die werken in de sector. Het beleid moet in de mate van het mogelijke anticiperen op vragen en bekommernissen om de wijzigingen zo vlot mogelijk te laten verlopen.

De meerderheid heeft in de plenaire vergadering een motie goedgekeurd waarin ze vraagt personen met een beperking en de hele sector te betrekken bij de invoering en de evaluatie van het decreet van 25 april 2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 245/2).

Mevrouw *Tine van der Vloet* wil weten welke diensten zullen helpen bij de opmaak van een ondersteuningsplan en wanneer die dienstverlening beschikbaar zal zijn. Ze vraagt ook duidelijke communicatie over deze ondersteuning.

De personen met een handicap kunnen voor het persoonsvolgend budget kiezen tussen cash en een voucher. Als de zorgvraag verandert, kan er een omschakeling gebeuren. Hoeveel tijd zal dat in beslag nemen?

Ze vraagt de minister het VAPH te wijzen op zijn communicatie-opdracht ter zake. Er heerst grote onduidelijkheid, zowel bij de personen met een handicap en hun gezinnen als bij de voorzieningen.

De heer *Bart Van Malderen* stelt dat het VN-verdrag een belangrijke toetssteen moet zijn. Dit verslag bevat een aantal positieve elementen. Zo is het de ambitie om de overgang tussen minderjarigheid en meerderjarigheid naadloos te laten verlopen. De sector van personen met een handicap zal ook over bijkomende middelen kunnen beschikken. Het is echter niet duidelijk of deze middelen zullen volstaan om de twee belangrijke pijlers van het decreet van 25 april 2014 en van *Perspectief 2020* te realiseren, namelijk zorggarantie en vraaggestuurde zorg op maat. Het uitgangspunt is niet de rechten gegenereerd door het VN-verdrag maar het managen van de schaarste. Dat blijkt ook uit de discussie over de rol van de regionale prioriteitencommissies.

De minister erkent dat hij het moeilijk vindt om de budgettaire impact te monitoren. Bij de uitrol van het basisondersteuningsbudget is op het eerste zicht vooral gezocht naar een groep die bij het budget past. De minister trekt vijf miljoen euro uit voor de ondersteuningsplannen en de indicatie. De heer *Bart Van Malderen* vraagt zich af of dat voldoende is. Alle betrokkenen gaan namelijk uit van een aanzuigeffect. Er zal ook een evaluatie gebeuren. Zal iedereen die voorbij de poort geraakt is dan opnieuw moeten worden ingeschaald? Het antwoord op die vraag bepaalt of het budget van vijf miljoen euro voldoende zal zijn voor de ondersteuning.

De voorbije jaren werden er met het uitbreidingsbeleid tal van problemen in de sector opgelost: de tolkenuren, de personeelsformatie, de sectorale cao en de kloof tussen de reële personeelsbezetting en de personeelsnorm. Als alle uitgetrokken middelen worden ingezet voor het uitbreidingsbeleid, dan zullen die andere problemen geen oplossing vinden. Gezien het besparingspad dat in de begroting is afgesproken, lijkt het erop dat de besparingen in 2016 groter zullen zijn dan het uitbreidingsbudget. Dan is het moeilijk vol te houden dat een capaciteitsuitbreiding haalbaar is. Is het trouwens realistisch om te verwachten dat mensen die thans, vaak na jaren wachten, handicapspecifieke hulp krijgen, daar spontaan zullen van afstappen om te kiezen voor een basisondersteuningsbudget van 300 euro? De minister gaat ook uit van een efficiëntiewinst van 10 procent. Waarop is die raming gebaseerd? Zal het bedrag van het basisondersteuningsbudget worden aangepast aan de evolutie van de kosten in het rechtstreeks toegankelijk aanbod en in de niet-handicapspecifieke welzijnsvoorzieningen?

Hij vraagt zich ook af op welke punten men het basisondersteuningsbudget wil evalueren. De nota spreekt over een aantal kritische succesfactoren. Mevrouw Saeyns zegt echter dat het de bedoeling is om meer mensen te helpen met minder geld. Wordt er rekening gehouden met het aanzuigeffect? Een ervan is het mobiliseren van het reguliere welzijnsaanbod. De capaciteit van dat aanbod wordt echter niet uitgebreid en ook daar wordt er bespaard. Zal de evaluatie leiden tot een beperkte of een fundamentele aanpassing?

De sprekers hadden het hoofdzakelijk over het basisondersteuningsbudget. Het tweede onderdeel van Perspectief 2020 en van het decreet van 25 april 2014, namelijk de noodzakelijke zorgvernieuwing, blijft onderbelicht in deze nota. Zijn de budgetcategorieën al gekend? Welk parcours wil men nog afleggen? Zal dat nog in deze regeerperiode worden gerealiseerd? De heer Bart Van Malderen vreest dat het grootste deel van de inspanningen opnieuw zal worden doorgeschoven naar een volgende regeerperiode.

Minister *Jo Vandeurzen* beseft dat een nulmeting aangewezen is om de impact van het basisondersteuningsbudget te meten. Het basisondersteuningsbudget moet de systeemshift mee mogelijk helpen maken. Het forfaitaire bedrag van 300 euro zal voor sommige mensen misschien niet voldoende zijn, maar het is toch een behoorlijk bedrag. Hij wil nagaan of dit voor de groepen die daar het eerst voor in aanmerking komen, ook dat effect zal hebben.

Mensen met zware ondersteuningsnoden zullen met dat forfait niet uit de problemen zijn. Bij de mensen in de thuisbegeleiding is het wel de vraag of ze zullen kiezen voor het forfait of voor het doorlopen van de procedure voor trap 2. Zo kan men Perspectief 2020 mee helpen realiseren. De mensen van de inhaaloperatie, die al in de CRZ zitten, kunnen met dat bedrag geen zware zorg inkopen, maar met het basisondersteuningsbudget krijgen ze toch al een vorm van ondersteuning.

Het zou eigenaardig zijn om dat forfait bij voorrang toe te kennen aan mensen die niet op de CRZ staan. Voor de eerste twee groepen gaat het om een inhaaloperatie. Voor de derde groep, die van de minderjarigen en de jongvolwassenen, wordt er proactief gewerkt. Daar is de hulp meer gericht op de ondersteuning van de eerste kringen. Het decreet van 25 april 2014 organiseert de besluitvorming fundamenteel anders naargelang het gaat over het basisondersteuningsbudget of over de budgetten van trap 2. Voor het basisondersteuningsbudget kan de Vlaamse Regering werken met generieke categorieën. Die groepen worden geleidelijk aan uitgebreid. Bij de bekendmaking van het budget van 330 miljoen euro, werd er vanuit verschillende hoeken aangedrongen op een voldoende ruim budget voor trap 2.

Het VAPH is niet als enige verantwoordelijk voor het realiseren van een inclusieve samenleving. Vertrekkend vanuit het principe van de inclusiviteit moet er binnen het ondersteuningsplan ook onderzocht worden of de reguliere zorg- en dienstverlening voldoende wordt aangesproken en of de diensten voldoende aanspreekbaar zijn. Eens men erkend is, kan men alle nodige zorg vinden binnen de handicapspecifieke ondersteuning. Dat is eigenlijk een negatie van de inclusieve samenleving. Dan stelt men immers niet meer de vraag of reguliere diensten als de gezinszorg, de kinderopvang of de ziekteverzekering voldoende toegankelijk zijn.

Over het PAB hoeft niemand zich zorgen te maken. Wie een cashbudget heeft, kan ook een persoonlijk assistent in dienst nemen. Ook met een voucher kan men een persoonlijk assistent ter beschikking krijgen. In dat geval doet de persoon met een beperking een beroep op een organisatie die de administratie en de ondersteuning organiseert.

Ook aan de mensen die in een voorziening verblijven, zal er continuïteit worden geboden. Dat is trouwens opgenomen in de laatste bepalingen van het decreet van 25 april 2014. Die mensen moeten echter wel worden ingeschaald binnen het puntensysteem om de capaciteit van de voorzieningen beter te kunnen plannen. Het inschalingsinstrument voor de minderjarigen zal in 2017 worden uitgewerkt. Dat moet voldoende zorgvuldig gebeuren.

De voorstellen van Onafhankelijk Leven over prioriteren zullen worden besproken op het raadgevend comité.

Er wordt aandacht gevraagd voor de mantelzorgers. Het basisondersteuningsbudget zal de draagkracht van de mantelzorgers versterken. De minister veronderstelt dat het forfait vooral zal worden gebruikt om mensen toe te laten in een thuisomgeving te blijven of om dagopvang te organiseren. Zware zorg kan men met dat beperkte budget niet inkopen. Daarvoor moet men in trap 2 van het systeem komen. Het is niet vanzelfsprekend te voorspellen hoeveel mensen er zullen overstappen van trap 2 naar trap 1. De verwachting is niet dat mensen in heel zware zorgsettings dat zullen doen. In dat verband verwijst de minister naar de uitbreiding van het VAPH-aanbod in 2010, met rechtstreeks toegankelijke thuisbegeleiding voor minderjarigen. Dat heeft geleid tot een vermindering van het aantal aanvragen voor niet-rechtstreeks toegankelijke thuisbegeleiding met 36 procent tussen 2009 en 2012. De cijfers van 2013 zijn nog spectaculairder. Door zich te bevrijden van redeneringen die gedictieerd zijn door het aanbod, is er ook efficiëntiewinst mogelijk. Als flexibiliteit mogelijk wordt, dan kan daar een dynamiek van uitgaan. De minister gelooft dat deze dynamische sector dat ook zal kunnen realiseren. Met een persoonsvolgend budget op trap 2 kan ook gezinszorg worden ingekocht en niet alleen handicapspecifieke zorg. De budgethouder zal wel moeten legitimeren dat hij dat doet om de zorg te ondersteunen.

Mevrouw *Elke Van den Brandt* begrijpt dat de mensen op de CRZ het eerst in aanmerking komen voor een basisondersteuningsbudget. Het is cynisch dat de minister van oordeel is dat ze beter iets krijgen dan niets. Het gaat namelijk om mensen die jaarlijks gemiddeld 40.000 euro aan ondersteuning nodig hebben. Het basisondersteuningsbudget komt overeen met een tiende van de gemiddelde reële zorgnood.

De minister merkt op dat er gevraagd is om eerst aandacht te besteden aan de mensen met de zwaarste noden. De minister verschuilt zich achter die vraag om het basisondersteuningsbudget toe te kennen aan de mensen met de zwaarste zorgnoden. Zij interpreteert die vragen anders. Zij ziet dat als een vraag om goed na te denken over de keuzes.

Ze is het eens dat niet alleen het VAPH moet zorgen voor inclusie. Het zijn echter ook niet alleen de vakministers van de andere bevoegdheden. Het VAPH heeft ook een rol te spelen.

Ze heeft totaal geen zicht op de mogelijke efficiëntiewinsten. Het is de bedoeling om meer vraaggestuurd te werken. Dat moet men realiseren, ook al zou het duurder zijn. Daarover bestaat er eensgezindheid binnen het Vlaams Parlement.

Ze wil nog weten of er een advies is van een gebruikersorganisatie over de hoogte van het basisondersteuningsbudget. Verder vraagt ze of het mogelijk is dat mensen met een basisondersteuningsbudget op de wachtlijst blijven staan.

Minister *Jo Vandeurzen* bevestigt dat.

Mevrouw *Elke Van den Brandt* wil weten of er nog PAB's zullen worden toegekend aan minderjarigen wanneer er een groep is met een basisondersteuningsbudget.

Minister *Jo Vandeurzen* bevestigt dat een PAB voor minderjarigen mogelijk blijft.

Mevrouw *Freya Saeys* vindt het positief dat er gezinshulp kan worden ingekocht en dat de aanbodgestuurde aanpak wordt verlaten. Zo kan men veel meer mensen helpen.

Mevrouw *Tine van der Vloet* denkt dat tijd raad zal brengen. De tijd zal uitwijzen of het systeem goed is of niet. Haar fractie is tevreden dat er een evaluatie komt. Indien nodig kunnen de budgetten dan anders worden verdeeld.

De heer *Bart Van Malderen* heeft de indruk dat de laatste opmerking van mevrouw Van der Vloet een impliciete kritiek is op de huidige aanpak.

Mevrouw *Tine van der Vloet* merkt op dat het budget voor de laatste periode nog niet verdeeld is tussen het basisondersteuningsbudget en de rechtstreeks toegankelijke hulp. Dat kan gebeuren aan de hand van die evaluatie.

De heer *Bart Van Malderen* vindt de opmerking dat tijd raad brengt ongelukkig op een moment dat er in de sector lange wachtlijsten zijn. De minister zegt zelf dat het moeilijk te voorspellen is hoeveel mensen er zullen overstappen van trap 2 naar trap 1. Dat is nochtans een van de bouwstenen van de nota.

De minister kan ook niet zeggen hoe groot de efficiëntiewinst zal zijn. De 10 percent efficiëntiewinst is nochtans een premisse. Als de minister zelf een dusdanig voorbehoud maakt bij zijn kritische succesfactoren, dan blijft de spreker erbij dat de constructie wankel staat.

In deze sector wordt al jaren bespaard. Op dit ogenblik vergt het een grote creativiteit om rond te komen. De minister heeft gezegd dat iedereen in het nieuwe systeem opnieuw moet worden ingeschaald. Het bedrag van vijf miljoen euro dat voor deze operatie werd uitgetrokken, zal niet toereikend zijn.

Op de vraag over de bijkomende tolkenuren, de cao en de personeelsnorm heeft de minister niet geantwoord. Heeft hij daarvoor een andere budget of zal dat betaald worden met de uitbreidingsmiddelen? Hoeveel plaatsen zullen er dan niet kunnen worden gerealiseerd?

Minister *Jo Vandeurzen* antwoordt dat het budget geen middelen bevat voor een sociaal akkoord. Op voorhand een budget afspreken voor een sociaal akkoord, komt de sociale onderhandelingen niet ten goede.

De vraag naar de personeelsnorm is legitiem. Men moet onderzoeken hoe dat past binnen een vraaggestuurd financieringsmodel.

Er is geen advies gevraagd over de hoogte van het basisondersteuningsbudget. Uit de Handilabstudie kan worden opgemaakt dat 300 euro per maand een kritisch bedrag is. De meeste gebruikersorganisaties hadden blijkbaar een dergelijk bedrag verwacht.

Ook de minderjarigen in trap 2 kunnen een PAB blijven inkopen.

De efficiëntiewinst kan pas over enkele jaren exact worden ingeschat. Men mag zich echter niet door dergelijke afwegingen laten tegenhouden om over te stappen op een vraaggestuurd systeem. Met dit budget en met de selectie van de eerste groepen voor het basisondersteuningsbudget kan de transitie op korte

termijn van start gaan. Hij is tevreden dat het Vlaams Parlement hem aanmoedigt om die stap te zetten. Dat maakt hij op uit de motie (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 245/2) die werd aangenomen naar aanleiding van het debat in de plenaire vergadering.

Mevrouw *Elke Van den Brandt* begrijpt dat de minister op basis van studies uitgekomen is bij het bedrag van 300 euro. Over welke studies gaat het precies? Ze ziet ook een wisselwerking tussen de beslissing van de minister en de verwachtingen. Eigenlijk gaat het om een cirkelredenering.

De heer *Bart Van Malderen* merkt op dat de minister niet de indruk mag wekken dat de parlementsleden niet achter de systeemwijziging staan. Het is ook geen probleem dat de minister niet op een percent na kan zeggen welke efficiëntiewinst hij verwacht. De belangrijkste kritiek is dat bouwstenen bijzonder kaduuk blijken te zijn. Dan mag het niet verbazen dat sommige parlementsleden ervan uitgaan dat de vooropgestelde doelstelling ook niet zal worden gehaald. Als men passende zorg wil aanbieden aan mensen, dan moet er voldoende capaciteit zijn. Als de vooropgestelde premissen niet vervuld zijn, zal dat een weerslag hebben op de capaciteit. Dat is de reden waarom sommige mensen zo wanhopig worden dat ze naar de rechtbank stappen.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Vera JANS
Tine VAN DER VLOET,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

cao	collectieve arbeidsorganisatie
CRZ	Centrale Registratie van Zorgvragen
PAB	persoonlijkeassistentiebudget
PEC	Provinciale Evaluatiecommissie
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VN	Verenigde Naties